

# I. Rektors årsberetning

## *Styre og organisation*

Københavns universitet har trods alle sine vanskeligheder, først og fremmest betingede af den økonomiske stagnation, bevaret sin tiltrækningskraft hos ungdommen. I indeværende år måtte vi afvise ca. 1.000 og 14% fik ikke deres primære studieønske opfyldt.

Hermed er adgangsbegrænsningen for alvor slået igennem.

Adgangsbegrænsningen var ikke primært ønsket af Københavns universitet, og den bunder ikke primært i en manglende undervisningskapacitet. Undervisningsudgifterne er såvel økonomisk som manpower-mæssigt for langt størstedelens vedkommende det, man normalt betegner som generaludgifter, forstået på den måde at såvel arbejdsindsats som lønudgift inden for ret brede intervaller er uafhængige af, om der er 5 eller 7 på et specialkursus og 50 eller 75 til en forelæsning. Derfor er der da også kun en matematisk og ikke nogen funktionel logik i at nedskære universitetets rammebevilling proportionalt med den dikterede nedgang i studentertal. En sådan nedskæring vil uundgåeligt først og fremmest ramme de svageste grupper, d.v.s. deltidslærere. Denne kategori ville, hvis nuværende bevillingstendens fortsætter, simpelthen udryddes i løbet af få år, uden at der sker en tilsvarende udvidelse i antallet af egentlige universitetsstillinger med kombineret forsknings-, undervisningspligt. En sådan udvikling vil indebære en afgørende, inden for visse områder katastrofal, forringelse af undervisningens kvantitet og kvalitet. Desuden vil den øge akademikerarbejdsløsheden i en ikke uvæsentlig grad. Netop

arbejdsløshedsproblematikken har tilsyneladende været noget afgørende for adgangsbegrænsningens fædre og mødre. Den allerede nu tilstedeværende akademiske arbejdsløshed og prognoserne for dens vækst i kommende år – så usikre sådanne prognoser erfaringsmæssigt end har vist sig at være – er motiveringen for at reducere antallet af personer, der påbegynder et studium. Allerede nu har vi talmaterialer, der peger i retning af, at en reduktion af antallet, der påbegynder et studium, i meget ringe grad påvirker den færdige kandidatproduktion fordi frafaldet er reduceret. Dette kunne nok som rent isoleret fænomen siges at være ønskeligt, men intet samfundsfænomen er som bekendt isoleret, ej heller arbejdsløsheden. Når selv de mest optimistiske økonomer og fremtidsforskere regner med en massearbejdsløshed som et permanent fænomen i overskuelig fremtid, så gavner det lidet, at enkelte samfundsgrupper melder dør forbi og blot skubber arbejdsløsheden videre, så den til sidst ender hos de ufaglærte, og her ikke mindst i ungdomsgruppen. Det fremføres fra visse sider, at det set fra et samfundsøkonomisk synspunkt kan have sin rimelighed, da det er de grupper, det offentlige uddannelsesmæssigt har investeret mindst i. End ikke dette kyniske argument gælder i en såkaldt velfærdsstat, hvor det eksistensminimum, vi sikrer alle, er på højde med eller på visse punkter højere end det offentliges studentertil hjælp. Hertil kommer den mere sociologiske og humanistiske vurdering, der nok må konkludere derhen, at det er endnu mere personligheds-mæssigt truende, ofte totalt de-

struerende for unge ufaglærte at gå ledige – og dermed ubeskæftigede – end for akademikere, der i det mindste har forudsætninger for at udnytte den påtvungne ledighed på en positiv måde og med bibeholdelse af evnen til forhåbentlig senere at kunne genindtræde i erhvervslivet.

Det er næsten blevet en fast tradition, at denne og analoge begivenheder ved højere læreanstalter benyttes til at fremhæve institutionens fortvivlede økonomiske situation og til at argumentere for at denne eller hin institution ikke alene bør undgå nedskæringerne men tværtimod have sine bevillinger forhøjet. Uanset den ubestridelige rigtighed i de fremførte argumenter medfører en sådan tale i bedste tilfælde medlidenhed og sympati, men aldrig kontante resultater. Jeg skal derfor undlade dem ved denne lejlighed. På den anden side vil det være uundgåeligt ikke at berøre visse økonomiske problemer og dermed forbundne styringsmekanismer. Jeg skal forsøge at gøre dette så lidt teknisk men til gengæld så forståeligt som muligt. Københavns universitet falder som så mange statsinstitutioner budgetmæssigt ind under det såkaldte bruttoprincip. Dette indebærer i sine yderste konsekvenser – som vi synes underlagt – at alle vore mulige indtægter – de være sig store eller små – går direkte i statskassen. For ikke at virke for navlebeskuende vil jeg illustrere ved et eksempel fra en anden statsinstitution og et andet ministerium: Nationalmuseet. Har de f.eks. i en af de mange strålende udstillinger i Brede et overskud udover den budgetterede indtægt, går dette direkte i statskassen og kan f.eks. ikke anvendes til anden virksomhed, videnskabeligt eller undervisningsmæssigt eller til fast tilknytning af medarbejdere som muligvis havde en stor del af æren for succesen. Opgiver vi på universitetet af sparemæssige grunde et dyrt lejemål og rykker sammen i vor gamle boligmasse, eller nedlægger vi en lærestol, fordi den måske ikke længere er så aktuel eller nødvendig som tidligere, så går sådanne besparelser i statskassen og giver os ikke muligheder for at ekspandere på højaktuelle videnskabelige eller undervisningsmæssige områder, der ikke lader sig gennemføre på grund af det faktiske stillingsstop. Et sådant system inspirerer ikke umiddelbart til hverken besparelser eller initiativer udover

dem, der ligger i vort generelle samfundssind. Det antagonistiske alternativ ville være hvad man kan betegne som det amerikanske universitetssystem, hvor institutionen i lighed med industrielle eller merkantile foretagender må benytte alle det liberale samfunds midler og tricks i sin finansiering. Enhver, der har oplevet dette system lidt indefra, ved hvad det ofte indebærer i retning af indbyrdes konkurrence, tit mere på PR-fronten end fagligt, diplomatisk intrigespil og en afhængighed, der gør den fri forskning til en hul frase og som i uhyggelig grad nærmer sig, hvad man i en anden emneverden betegner som prostitution. Få danske videnskabsmænd, der har set deres amerikanske stressede kolleger, ville vist foretrække et sådant alternativ.

Men men der ikke findes en mellemting mellem den totale centralistiske styring og den helt vilde liberalisme? Hvorfor er man så bange for at lade universitetet og dermed dets efter styrelsesloven demokratisk valgte ledelse selv overtage ansvaret for den lille brøkdal af statsbudgettet, som Folketinget til enhver tid finder det forsvarligt at anvende på universitetet? Jeg har tidligere betegnet styrelsesloven som en avantgardistisk bastion i vort samfunds fortsatte udvikling frem mod virkeliggørelsen af demokratiet. Netop derfor må den ikke udhules og undergraves af detaljerede øremærkede indgreb i vore budgetter. Jeg tænker på situationen i indeværende forår, da konsistoriums budget- og forretningsudvalg i kraft af de forskellige gruppers gensidige respekt og forståelse og gennem pinagtige nedskæringer i forhold til rimelige og nødvendige behov enstemmigt nåede frem til et såkaldt afbalanceret budget, d.v.s. et budget svarende til den tildelte ramme og følgende de for os angivne budgetforudsætninger. Uden forudgående orientering eller forhandling fik vi meddelelse om, at man havde foretaget sådanne omposteringer i budgettet, at hele grundlaget for dets balance faldt bort, og konsekvenserne bliver en indbyrdes strid, utryghed og uro, på visse, specielt undervisningsmæssige områder noget, der nærmer sig kaos. En sådan fremgangsmåde er ikke fremmede for demokratiet og da slet ikke for det nærdemokrati, som vi havde forsøgt at mobilisere gennem vor måde at håndtere problemerne på. Jeg er bange for, at situationen er

typisk og symptomatisk for mange områder i den politiske og administrative udvikling i dagens Danmark, og derfor har jeg brugt tid på den. I øvrigt skal jeg ikke trætte med en detaljeret gennemgang af universitetets status og problemer. Den vil fremkomme i skriftlig form.

Vi lever i et tidehverv, i en omkalfatringsperiode i menneskeheds historie, som vi, der er midt i den, nok dårligt erkender. Computeren, som børn i børnehaveklasse er dus med endnu før de i hovedet kan lægge 5 og 7 sammen, har kun sit historiske modstykke i Gutenbergs opfindelse af bogtrykkerkunsten. Den er forudsætningen for at vi kan sende folk til månen. Den er forudsætningen for at vi kan destruere menneskeheden med raffinerede krigsvåben. Den er samtidig forudsætningen for, at den voksende menneskeslægt kan komme til at leve

en menneskeværdig tilværelse uden sult og nød. Dette knudepunkt i civilisationens historie vil de fleste forstå. Mere snigende og udramatisk er der samtidig sket ting, som på længere sigt kan blive endnu mere skelsættende og fatale. Det er for første gang lykkedes mennesket at realisere sin gamle drøm om at fremstille noget uforgængeligt, d.v.s. stof der ikke er underlagt naturens evige nedbrydning og opbygning. Vi er ikke alene nået ind i computeralderen men også i plastikalderen med dens kaotiske blanding af risici og muligheder. Denne udvikling og denne problematik konfronterer ikke mindst de højere uddannelser og deres forskning med et etisk ansvar, som langt overskygger vore hverdagsbekymringer. Derom vil dagens forelæsning ved professor, dr. med. Poul Riis dreje sig.

### Økonomiske forhold

Som omtalt i beretningen for 1977/78 var finansåret 1978 på 9 måneder, og dette sluttede midt i det akademiske år 1978/79. Regnskabet viste et mindreforbrug på lønområdet på ialt ca. 6,6 mio. kr. og et merforbrug på den frie del af rammen på ca. 3,0 mio. kr. På tilskudsområdet var der et merforbrug på ca. 0,8 mio. kr.

Budgetbehandlingen af budgettet for finansåret 1980 påbegyndtes i det forløbne år med et af administrationen udarbejdet totalbudget. Dette budgetoverslag viste, at der til universitetets drift i 1980 måtte påregnes at medgå 777 mio. kr. I budgetoverslaget var der forudsat, at der skulle benyttes 475,5 mio. kr. til lønninger til fastansatte, 71,3 mio. kr. til lønninger til løst-ansatte, herunder undervisningsassistenter og studenterinstruktører.

På den frie del af budgetoverslaget var der forudsat, at der ville medgå 200,7 mio. kr. og endelig ville der medgå 29,5 mio. kr. til tilskud.

Ved skrivelse af 22. februar 1979 meddelte undervisningsministeriet budgetrammen. Ministeriet forudsatte, at universitetets samlede

drift kunne afholdes indenfor 732,5 mio. kr. Universitetets stillingsmasse skulle desuden reduceres med 13 stillinger.

Det af administrationen udarbejdede budgetoverslag dannede derefter grundlag for budgetbehandlingen i konsistoriums budget- og forretningsudvalg af universitetets budget for finansåret 1980. I bruttobeholdet på 777 mio. kr. blev der foretaget en række i sig selv beklagelige, men afbalancerede nedskæringer. På mødet den 13. marts 1979 blev budgettet vedtaget.

Til fakulteterne var afsat:

Teologi	939.100
Samfundsvid.	20.072.900
Lægevid.	25.472.700
Humaniora	33.903.200
Naturvid.	35.290.900
Ialt	115.678.800

(Tallene er i januar 1978-niveau).

Ved skrivelse af 7. maj 1979 meddelte undervisningsministeriet, direktoratet for de videregående uddannelser, at man ikke havde kunnet tiltræde det af universitetet fremsendte budgetforslag. Direktoratet havde foretaget en række ændringer i forslaget, således at der var overflyttet ca. 6 mio. kr. fra lønsiden til driftsiden af bevillingsforslaget. Der var af direktoratet foretaget nedskæringer i bevillingsforslaget til undervisningsassistenter (4,5 mio.), hjælpelærere (1,2 mio.) og studenterinstruktører (0,3 mio.), og kontiene for drift og vedligeholdelse af universitetets bygninger var forøget med ca. 6 mio. kr.

Universitetet protesterede overfor dette helt

uforsvarlige indgreb i det af universitetet udarbejdede vel afbalancerede budgetforslag.

Ændringerne i budgetforslaget har senest været forhandlet på et møde mellem direktoratet og universitetet den 29. oktober 1979. Direktoratet har her fortsat demonstreret sin manglende vilje til at forstå universitetets problem og fastholdt ændringen, idet de 6 mio. kr. fortsat skal anvendes til drift og vedligeholdelse af bygninger, men at den tilsvarende nedskæring af lønsiden nu skal afholdes af lønområdet som helhed og ikke nødvendigvis indenfor bevillingsforslagets afsætninger til deltidslærere.

## Personaleforhold

### Det videnskabelige personale

Problemerne i forbindelse med de meget få muligheder for at knytte lovende unge forskere til universitetet i lærer- og forskerstillinger aktualiseredes yderligere i løbet af året. Afgang på grund af alder inden for gruppen af tjenestemandsansatte lærere (professorer) er af talmæssig meget ringe størrelse, og aldersfordelingen inden for guppen lektorer/adjunkter er sådan, at afgang på grund af alder kun forekommer i ganske få tilfælde. De nyindførte ordninger med gunstigere førpensionering for tjenestemænd og efterløn for overenskomstansatte har øjensynligt endnu ikke fået effekt for det videnskabelige personale.

Universitetets betrængte økonomi nødvendiggjorde en meget restriktiv holdning med hensyn til nyansættelser i de få stillinger, der blev ledige, og der var fortsat forbud mod vikariansættelser bortset fra særlige områder. Dertil kom, at det stop, som undervisningsministeriet havde indført for så vidt angår nyansættelser ved det humanistiske fakultet, blev afløst af en forpligtelse til løbende at friholde en pulje på 5% af de faste videnskabelige stillinger ved fakultetet for varig genbesættelse, under forudsætning af at ledighed i stillingerne muliggjorde dette. Da denne procentdel ikke

nåedes, blev kun enkelte stillinger ved fakultetet, der specielt blev frigivet, besat. Muligheden for en universitetstilknytning for de unge forskere lå således fortrinsvis i stipendieordningen, hvilket markeredes i et meget væsentligt antal ansøgere til de opslåede stipendier.

### Deltidsbeskæftigede lærere

I takt med at flere og flere af deltidslærerne ikke har hovedstilling, er der gentagne gange fra dele af denne gruppe givet udtryk for utilfredshed med den manglende sikkerhed, forbedelsesnormerne og den manglende mulighed for betalt forskning i forbindelse med ansættelserne.

Hertil kom, at bevillingerne til deltidslærere måtte begrænses, dels som følge af det faldende studentertal, dels på grund af universitetets vanskelige økonomiske stilling.

Året blev da også præget af uro på området, og utilfredsheden resulterede i en arbejdsnedlæggelse, der påbegyndtes i slutningen af april. I arbejdsnedlæggelsen deltog 232 undervisningsassistenter og 68 eksterne lektorer ved ialt 15 institutter ved det humanistiske og det samfundsvidenskabelige fakultet. Ialt blev henved 4.000 timer ikke udført i perioden, og det blev anslået, at 1.500 studerendes eksami-

ner ville blive berørt. Konflikten blev afblæst efter ca. en måneds forløb, da konsistoriums budget- og forretningsudvalg i slutningen af maj så sig i stand til at yde en ekstraordinær bevilling til områder, der i særlig grad var nødlidende. Det lykkedes, uanset forsinkelser og vanskeligheder, at få afviklet langt størsteparten af de oprindeligt planlagte eksaminer, ligesom der efter strejkens ophør blev ydet erstatningsundervisning i vidt omfang.

Finansministeriet meddelte, at man agtede at gøre bodsansvar gældende overfor de i arbejdsnedlæggelsen deltagende undervisningsassistenter, og sagen skal senere behandles ved en voldgiftsret.

Også indenfor instruktorumrådet og det øvrige hjælpe lærerområde gennemførtes en konflikt. Antallet af hele instruktorer er siden 1972 nedskåret fra ca. 400 til ca. 200 og det element af stipendium, der i sin tid kunne siges at være i dem, er forlængst forsvundet.

Instruktorerne ønskede en overenskomst på området, hvilket finansministeriet var indforstået med, men forhandlingerne brød sammen, og 220 studenterlærere på ca. 40 institutter ophørte i begyndelsen af november 1978 med at undervise. Instruktorerne krav i konflikten vedrørte forberedelsestiden, der krævedes fastsat til 1½ time pr. undervisningstime; yderligere krævedes en fastholdelse af det pligtige timetal i instruktorerne.

Da indholdet af instruktorerne varierer stærkt fra område til område, og da ordningen er af ældre dato uden at være alt for nøje defineret, stødte det på store vanskeligheder at nå frem til enighed om en overenskomst. I slutningen af november lykkedes det dog.

I overenskomsten bestemtes, at en instruktør som hovedregel har 1½ times forberedelse pr. undervisningstime, og at der for det iøvrigt uændrede instruktørhonorar skal ydes en arbejdsindsats på 400 arbejdstimer pr. år.

For universitetets faste lærere var der en væsentlig risiko for, at konflikterne kunne blive en belastning såvel i forhold til de studerende som til de konflikterende. Mens instruktorkonflikten var en lovlig konflikt, og de faste lærere således – efter pålæg fra deres organisationer ikke måtte påtage sig det konfliktramte arbejde – så var konflikten på humaniora og samfundsvidenskab ulovlig, og de faste lærere kunne pålægges

at overtage arbejdet. Det lykkedes dog at få afsluttet begge konflikter før eksaminerne for alvor påbegyndtes, således at problemerne blev af begrænset omfang.

### **EFG-elever**

Interessen for den praktiske oplæring af elever er fortsat stor ved universitetets institutter og laboratorier.

I årets løb er der oprettet 52 nye lære- og praktikpladser, fordelt med 32 laborantpladser, 6 kontorpladser, 13 pladser inden for metalområdet og 1 gartnerplads.

Det er indtrykket, at et væsentligt antal af de elever, der gennem de år ordningen har bestået har fået deres praktiske uddannelse ved universitetet, efter uddannelsens afslutning har opnået stillinger ved universitetet eller andetsteds.

### **Langtidsledige**

Universitetet har ydet sit bidrag til, at det bliver muligt for de langtidsledige, der mister retten til at modtage dagpenge fra arbejdsløsheds-kassen, at få det tilbud om 9 måneders beskæftigelse, som de efter loven har krav på. Universitetets forskellige arbejdssteder har fremskaffet godt 100 jobtilbud, og der er i tiden siden februar 1979 indgået ca. 50 ansættelsesforhold.

Ordningen, der er uden lønudgifter for universitetet, har vist sig at fungere tilfredsstillende.

### **Personaleforhold iøvrigt Forholdet til arbejdsmiljøet**

Det sikkerhedskoordinerende udvalg har nøje fulgt den virksomhed af arbejdsmiljømæssig art, der finder sted indenfor universitetets sikkerhedsorganisationer.

Der er hidtil oprettet 180 sikkerhedsorganisationer, heraf 150 sikkerhedsgrupper og 30 sikkerhedsudvalg, fortrinsvis indenfor det lægevidenskabelige og det naturvidenskabelige hovedområde.

Etableringen af sikkerhedsorganisationer indenfor kontor- og administrationsområdet m.v. er påbegyndt.

Hidtil har ca. 250 sikkerhedsrepræsentanter og arbejdslederrepræsentanter gennemgået de lovpligtige grundkurser i sikkerhedsmæssige spørgsmål.

Med virkning fra finansåret 1980 søges oprettet en stilling som arbejdsmiljøkonsulent. Denne får til hovedopgave løbende at følge sikkerheds- og sundhedsarbejdet på universitetets mange arbejdspladser og at bistå de centrale sikkerhedsorganer med at udvikle og koordinere indsatsen indenfor arbejdsmiljøområdet.

## Rengøring

Konsistoriums budget- og forretningsudvalg nedsatte den 18. januar 1978 et udvalg vedrø-

rende kantine- og rengøringsproblemer, som bl.a. fik til opgave »at følge udviklingen inden for rengøringsområdet, herunder de hermed forbundne personalemæssige og økonomiske problemer«.

Efter at udvalget havde afgivet en indberetning om sit arbejde for tiden januar til oktober 1978, tiltrådte konsistoriums budget- og forretningsudvalg den 25. oktober 1978 udvalgets indstilling om, at universitetet i løbet af 1979 og 1980 overgår fra rengøring ved selskab til rengøring ved eget personale.

Udvalget har fulgt denne målsætning op, og med udgangen af 1979 påregnes 11 af universitetets institutter at være overgået til rengøring ved eget personale.

## *Bygge- og anlægsvirksomhed m.v.*

Som i de foregående år var også jubilæumsåret 1979 markeret af en omfattende byggeaktivitet, hovedsagelig hidrørende fra de to store nybyggerier på Amager og på Blegdamsarealet. Byggeriet på Amager kan meget snart afsluttes. De sidste faginstitutioner er indflyttet og i løbet af januar 1980 vil det humanistiske fakultets kontor som den sidste funktion kunne flytte på plads.

Hermed er der sat foreløbig punktum for en plan, der med udgangspunkt i centerloven fra 1970 havde til formål med tiden at gennemføre en udflytning af Københavns Universitet til et permanent areal i Kalvebodkilen på Amager. Centerloven konkluderede, at man som en midlertidig løsning skulle gennemføre et byggeri, på et areal på den nordlige del af Amager for at skabe aflastning for Indre by-fagene, indtil den permanente udflytning kunne realiseres.

I de 9 år denne byggesag har stået på, har mangt og meget ændret sig. Det har været nødvendigt at flytte flere fag til Amager end oprindeligt planlagt, og det der skulle være til midlertidig brug for Københavns Universitet må nok forventes at blive en permanent placering af størstedelen af de humanistiske fag.

Det er derfor universitetets håb, at man fra ministeriets side vil sikre sådanne arealer i tilknytning til udbygningen, at der også senere hen vil blive muligheder for at supplere byggeriet og dermed løse lokaleproblemerne for faggrupper, der eventuelt måtte komme i en betrængt situation.

Med udflytningen af de sidste faginstitutioner til Amager forlades yderligere et antal ejendomme og lejemål i den Indre by. Endnu kan universitetet dog ikke leve op til det krav om en omfattende lejemålsafståelse, der blev stillet i forbindelse med igangsættelsen af Amagerbyggeriets sidste etape, først når en ombygning og indretning af bygningerne i universitetsfirkanten til administrationen er gennemført, vil yderligere et stort lejemål kunne afhændes.

Blandt de projekter universitetet havde håbet på at få gennemført op til jubilæet, var etableringen af et fælles studenterhus i den Indre by. Der arbejdes fortsat på at finde en løsning på dette, efter universitetets mening helt rimelige ønske fra en så omfattende studentergruppe, som er repræsenteret ved Københavns Universitet.

Universitetet har med glæde kunne notere,

at projekteringen af en del større ombygningsarbejder for det naturvidenskabelige fakultet nu er kommet igang og håber på, at byggerierne efterfølgende kan iværksættes. Det drejer sig i første række om videreførelsen af indretningen af Østervold-komplekset til brug for de geologiske fag, ligesom også projekteringen af Botanisk Haves væksthuskompleks er påbegyndt.

Efter at finansudvalget i oktober 1978 tiltrådte, at der kan gennemføres en meget påkrævet hoveddistandsættelse af den gamle stationsbygning på Disko, er disse arbejder igangsat til forventet afslutning i sommeren 1980.

Universitetet har for samme fakultet indledt en detaljeret planlægning af indretningen af det nuværende Anatomisk Institut-kompleks til brug for de matematiske, fysiske og kemiske institutter, således at ombygning kan iværksættes, når de anatomiske institutter i 1982 er fraflyttet.

Det forberedende planlægningsarbejde vedrørende Panum Institutets sidste etaper er nu afsluttet og en detaljeret plan over placeringen af de involverede institutioners institutter er udarbejdet.

Færdiggørelsen af 3. byggeafsnit forløber helt efter planerne og de anatomiske institutter

er p.t. under indflytning. Hvad angår 4. afsnit, må der derimod påregnes forsinkelser på 1/2 til 1 år p.g.a. behandlingen af lokalplanen, således at de sidste institutter næppe kan påregnes at være overflyttet før i 1985. Denne forsinkelse kan ikke undgå at få til konsekvens, at der yderligere vil gå nogle år før det naturvidenskabelige fakultets ønsker om at samle de biologiske institutter i Københavns Tandlægehøjskoles nuværende bygninger kan realiseres.

Det er ligeledes med nogen bekymring, at det for øjeblikket ikke er muligt at overskue, hvorledes man inden for de nærmeste år kan forbedre arbejdsforholdene for de lægevidenskabelige institutter, som efter den nye Panum-lov blev udelukket fra en overflytning til Panum Institutet i og med, at man ændrede den oprindelige generalplan ved blandt andet at indplacere Københavns Tandlægehøjskole.

Den såkaldte Juliane Maries Vej-plan, som ifølge bemærkningerne til Panum-loven, sigtede mod at samle 2.-dels institutterne i og omkring Rockefeller-komplekset, synes desværre kun gennemførlig over en meget længere periode end oprindelig forventet med påfølgende gener for de institutter, der siden Panum-planernes start i midten af 60'erne har ventet på at få forbedret arbejdsforholdene.

### *Beretning fra dekanerne*

#### **Det teologiske fakultet**

Efter at staten havde betalt 1 mio. kr. som erstatning for overtagelse af ejendommen Vodroffsvej 8 var der skabt grundlag for Jens Nørregaards og Hal Kochs Mindefond, hvis fun-dats blev kgl. konfirmeret den 7. marts 1979.

Fondens formål er i almindelighed at fremme forskning inden for dansk kirkehistorie og økumenisk teologi.

Det teologiske fakultet markerede universitetets 500-års jubilæum på mange måder:

Ved at deltage i planlægningen og gennemførelsen af universitetets morgensang i Frue Kirke den 1. juni.

Ved at arrangere en jubilæumskoncert i Trinitatis kirke.

Ved at promovere 2 æresdoktorer, forfatteren Knud Hansen og professor, teol. et fil. dr. Sven Kjöllærström.

Ved at afholde en efter deltagerens mening storslået fest for alle fakultetets studenter og ansatte.

Ved at afholde 2 videnskabelige symposier – et over temaet Kristen Mission og Kolonialisme og et over temaet Universitet og Reformation.

## Det lægevidenskabelige fakultet

Som allerede nævnt i beretningen for 1978 forårsager den »pukkel« af studerende, der blev indsluset til lægestudiet umiddelbart før adgangsbegrænsningens ikrafttræden, visse vanskeligheder. Bl.a. har det nødvendiggjort en udsættelse af opsigelsen af den eksisterende aftale om klinisk undervisning på Frederiksberg Hospital, der virker som »støtte-hospital« for Rigshospitalet (sektion III). Denne udsættelse har været mulig ved den af både undervisningsministeriets departement, Københavns amt og Københavns kommune viste velvilje overfor fakultetet.

Fakultetet har sammen med bygningsplanlægningen fortsat arbejdet med at skaffe bedst mulige forhold for de institutter i Nørre Fælled-området, som ikke skal flytte ind på Panum Institut. Dette arbejde besværliggøres af landets nuværende økonomiske situation, idet der kun findes såre begrænsede muligheder for at opnå bevillinger til de nødvendige ombygninger.

Tredie etape af Panum Institut forventes taget i brug vinteren 1979/80. Herved vil størstedelen af undervisningen i makroskopisk- og mikroskopisk anatomi kunne finde sted på Panum Institut. Der er almindelig glæde over de gode forhold, der er skabt for dette fag.

Råskitsen til en ny studieplan for det lægevidenskabelige studium blev afleveret sommeren 1979, og for fakultetet har efteråret 1979 stået i studeplandebattens tegn. De mange detaljeproblemer i råskitsen behandles i underudvalg og skal gennemdrøftes, inden et forslag til bekendtgørelse endelig kan udarbejdes.

Den udefra pålagte, nødvendige besparelse på fastlønsumrådet både indenfor den videnskabelige og den teknisk-administrative stab har på mange institutter skabt store vanskeligheder. Selvom fakultetets budget- og forretningsudvalget har bestræbt sig på at fordele smerten jævnt, er det en kendsgerning, at besparelser opnået ved at »infryse« stillinger for en kortere eller længere periode altid vil ramme ret tilfældigt indenfor systemet.

Fakultetet fejrede universitetets 500-års jubilæum, dels ved en reception på Panum Institut, dels ved åbent hus-arrangementer i sektionerne IV og V (Københavns amts og Kø-

benhavns kommunes hospitaler), dels en offentlig forelæsningsrække på Retsmedicinsk Institut, udstillinger på Medicinsk-historisk Museum og Retsmedicinsk Institut og endvidere ved ialt 13 symposier, hvoraf 5 blev afholdt til ære for de ved fakultetet udnævnte æresdoktorer.

## Det humanistiske fakultet

I beretningen for 1977 orienteredes om det humanistiske fakultets arbejde med at gennemføre en intern reallokering af de faste videnskabelige stillinger. Arbejdet var igangsat ikke mindst på foranledning af den daværende undervisningsminister og rektor og blev på det tidspunkt betegnet som en nødvendig forudsætning for at undgå initiativer for de bevilgende myndigheders side til en reallokering imellem fakulteterne endsige imellem universiteterne.

Imidlertid har samme undervisningsminister givet Det faglige landsudvalg for de humanistiske uddannelser og teologien i opdrag at foretage et udredningsarbejde vedrørende en samlet landsplanlægning af de humanistiske uddannelser.

Landsudvalgets første oplæg hertil fremkom i marts 1978. Dette oplæg foranledigede de fem humanistiske fakulteter til at indlede et samarbejde om selv at fremkomme med et motiveret forslag til udbygning af humaniora på landsplan. Et sådant koordineret forslag blev fremsendt til Direktoratet for de videregående uddannelser den 1. december 1978.

Landsudvalget har afgivet sin indstilling om landsplanlægning af humaniora i maj d.å., som Direktoratet senere har sendt til høring med en række stærkt specificerede spørgsmål til fakultetet, herunder om »bemandingsmål« for hvert enkelt fag og om en total reallokeringsplan. Derimod er der ingen direktiver om, hvilket samlet mål af ressourcer fakultetet kan stille efter og ej heller nogen anvisning på hvilke beregningsmetoder der bør anvendes. Til fakultetets overraskelse har hverken Landsudvalget eller Direktoratet taget stilling til forslagene i fællesskrivelsen af 1. december 1978, der kort fortalt gik ud på, at den videre udbygning sker ved centrene og i mindre grad ved OU, mens AU og KU må stagnere og klare sig



med intern reallokering, selv om også disse fakulteter kunne have behov for en vis udbygning.

Hoveddilemmaet i denne landsplanlægning er, at vi står over for stadigt stigende frygt for beskæftigelsesproblemer for de humanistiske kandidater, der søges imødegået med en indskrænkning i tilgangen af studerende og dermed i ressourceforbruget, samtidig med at to nye centre er under opbygning og endnu ikke har nået den passende størrelse i lærer- og studentertal, der er en forudsætning for et tilfredsstillende fagligt miljø. Det er ifølge Landsudvalget samtidig »et politisk mål at den nødvendige omlægning og fornyelse af uddannelserne skal ske inden for stort set uændrede ressourcerammer.«

Under disse betingelser finder fakultetet ved K.U. dt særdeles vanskeligt at tilpasse sine interne reallokeringsplaner til landsplansperspektiv. Der er i fakultetet bred enighed om ønsket om at bevare det brede faglige spektrum, der er manifesteret dels i mange separate fag dels i en vis størrelse af vigtige humanistiske fag som f. eks. dansk og historie. Sidstnævnte forhold er en betingelse for, at kandidaterne virkelig får de varierede kvalifikationer der evt. kan bedre beskæftigelsessituationen.

Denne fakultetets holdning er ikke blot egoistisk betinget. Det må være i universitetets og i samfundets interesse, at humaniora kan dyrkes så bredt og i sådan en størrelsesorden, at

muligheden for faglig fornyelse igennem nye fagmæssige konstellationer er til stede i fuldt omfang. »Faglig fornyelse« inden for humanistisk forskning og uddannelse – der ret uspecificeret anføres som et middel til at finde vejen ud af dilemmaet – er næppe noget der kan anlægges ved udvalgsarbejde og lignende, men er noget der opstår eller kan initieres, hvor først og fremmest den faglige kvalitet men også kvantitet er til stede.

Det er på den måde det brede faglige spektrum er opstået ved det humanistiske fakultet ved KU – og det er derfor fakultetet frygter en brat nedskæring, begrundet i kvantitative mål som hovedregel, og kvalitative herunder serviceaspektet o.s.v. kun som subsidiære.

Fakultetet påregner at fremkomme med sit svar på ovennævnte høring i løbet af dette efterår.

Det kan i øvrigt tilføjes, at der i sammenhæng med fakultetets arbejde med intern reallokering er iværksat bestræbelser på mere omfattende vurderinger af ressourceforbrug og -fordeling med sigte på en ligestilling af forskellige fag og institutter med hensyn til mulighederne for varetagelse af arbejdsopgaverne. Der er herunder udarbejdet foreløbige budgetteringsmodeller for anvendelse af lærerkræfter og for anvendelse af teknisk-administrativ bistand. Det er fakultetets opfattelse, at man herigennem kan nå frem til en mere rimelig budgettering, end de i den overordnede budgetreform skitserede.

## *Studentersociale forhold*

### **De gamle kollegier**

Etableringen af det økonomisk-administrative samvirke mellem Regensen og Borch's, Elers og Valkendorfs kollegier, der er tiltrådt af undervisningsministeriet og justitsministeriet, er endnu ikke gennemført, da det stadig er et afklaret spørgsmål, om nyordningen vil blive genstand for domstolsprøvelse.

I forbindelse med Københavns Universitets 500-års jubilæum har Københavns Kommune

skænket 500.000 kr. til ombygning og modernisering af de nævnte kollegier.

### **De nye kollegier**

I forbindelse med revisionen i december 1977 af Lov om boligbyggeri blev der gennemført ændrede regler for kollegieinstitutioners ledelse, tilsyn og drift. Reglerne gælder for »nyere« kollegier, d.v.s. for kollegier, der er opført med

statsstøtte efter kollegiestøttelovgivningen af 1963 med senere ændringer.

Efter disse regler skal den pågældende kommune føre tilsyn med kollegierne, der ledes af en bestyrelse med ligelig repræsentation af de lokale ungdomsorganisationer, herunder de uddannelsessøgendes organisationer, de pågældende uddannelsesinstitutioner og kommunalbestyrelsen. Repræsentanterne for organisationerne og for uddannelsesinstitutionerne udpeges af kommunen efter indstilling fra disse organer.

I henhold hertil er universitetet repræsenteret i bestyrelserne for Birkerød kollegiet, Danmarks Internationale Kollegium, Kagså-kollegiet, Nybrogård-kollegiet og Rebæk Søpark Kollegiet.

### Kantineforhold

Det af konsistorium i september 1976 nedsatte kantineudvalg blev erstattet af et af konsistoriums budget- og forretningsudvalg den 18. januar 1978 nedsat udvalg vedrørende kantiner og rengøring. Dette udvalg, der består af 6 medlemmer, 2 lærere, 2 TAP'er og 2 studenterrådsrepræsentanter samt 1 observatør for Moderate studenter, fik til opgave bl.a. »i samarbejde med relevante lokale universitetsmyndigheder at søge oprettet brugerudvalg for de enkelte kantiner« samt »løbende, bl.a. gennem indberetning fra brugerudvalgene, at følge driften af universitetets kantiner, herunder de hermed forbundne personalemæssige og økonomiske problemer«.

Forløbet af kantinedriften vedrørende de 14 kantiner, hvorom der den 1. juli 1977 var indgået aftale mellem Københavns universitet og D.I.S. blev stærkt belastet af den med virkning fra oktober 1978 indførte momspligt for marketenderi- og kantinevirksomhed, som gjorde det nødvendigt at forhøje priserne med ca. 11%. Denne prisforhøjelse udløste nemlig en omfattende kantineboycot. Alene i perioden 1. juli 1978 – 31. december 1978 blev der konstateret et driftsunderskud på 367.619 kr., som i væsentlig grad skyldtes boycot'en. Det for

regnskabsperioden 1. juli 1977 – 30. juni 1978 konstaterede overskud på ca. 269.000 kr. blev ifølge aftalen med D.I.S. overført til regnskabsperioden 1. juli – 31. december 1978, hvorved nettounderskuddet pr. 31. december 1978 er opgjort til ca. 100.000 kr. Spørgsmålet om, hvem af parterne, der skal bære dette underskud, blev af universitetet forelagt Kammeradvokaten, og på grundlag af dennes besvarelse resolverede undervisningsministeriet, direktoratet for de videregående uddannelser, at spørgsmålet bør afgøres af en voldgiftsret. Københavns universitet har herefter indbragt sagen for voldgift.

Siden 1. januar 1979 og indtil aftalens ophør pr. 31. marts 1979 har D.I.S. i henhold til aftalen videreført kantinedriften for universitetets regning og risiko.

Til driften af kantinerne er der for finansåret 1979 bevilget følgende beløb:

Rengøring, opvask og afrydning	1.000.000 kr.
Rengøringsartikler	250.000 kr.
annuum	270.000 kr.
Ialt	1.520.000 kr.

hvoraf der indtil driften var ophørt pr. 31. marts 1979, og kantinepersonalet var fratrædt med overenskomstmæssigt varsel, var disponeret over ca. 960.000 kr.

På sit møde den 27. juni 1979 accepterede K.F., at kantineudvalget blev bevillingsbærende for så vidt angår restbevillingen ca. 560.000 kr.

Kantinen på H. C. Ørsted instituttet videreføres foreløbigt ved en dertil etableret personaleforening.

Det er kantineudvalgets mål snarest og i størst muligt omfang at få genåbnet de øvrige kantiner, men en nærmere afklaring af kantineproblematikken må afvente offentliggørelse af betænkningen fra et af finansministeriet, administrationsdepartementet, nedsat kantineudvalg.

Stipendiekontoret har i 1978/79 af Statens Uddannelsesstøttes midler formidlet indtil 31/7 1979:

	Antal ansøgninger		Stipendium kr.	Statsg. lån kr.
Stipendium alene	3150	Stip. alene	26.348.833	
Stip. + statsg. lån	5265	Stip. + statsg. lån	42.124.280	63.304.903
Statsg. lån alene	4353	Statsg. lån alene		60.862.806
Tildeling ialt	12.768	Tildeling ialt	72.264.273	124.167.706

### Forskningen

Universitets prisspørgsmål 1978 (77) har fremkaldt ialt 25 besvarelser, heraf har 8 opnået guldmedalje, 11 sølvmedalje og 6 ingen anerkendelse.

Bestanden af licentiatstuderende fordeler sig således på fakulteterne:

Det teologiske fakultet	1
Det samfundsvidenskabelige fakultet	12
Det lægevidenskabelige fakultet	5
Det humanistiske fakultet	24
Det naturvidenskabelige fakultet	73
Ialt	115

Der er i årets løb konfereret 54 doktorgrader, der fordeler sig således på fakulteterne:

Det samfundsvidenskabelige fakultet	2
Det lægevidenskabelige fakultet	33
Det humanistiske fakultet	9
Det naturvidenskabelige fakultet	10
Ialt	54

### Adgangen til universitetet

#### Bestand og tilgang af studerende

Bestanden af studerende ved universitetet i oktober 1979 var ialt 25.361, hvilket er en del mindre end bestanden på samme tidspunkt

sidste år. Der er i år færre nyimmatrikulerede og færre studieskiftere end sidste år.

Pr. primo oktober fordeler bestand og tilgang sig således på fakulteterne:

	Bestand	Nyimma- trikul.	Studie startere
Teologiske fakultet	590	71	86
Samfundsvidensk.fak.	5144	647	783
Lægevidensk.fak.	3741	405	475
Humanistisk fak.	12029	1013	1385
Naturvidensk.fak.	4857	659	841
Universitetet ialt	26361	2795	3570

### Adgangs begrænsning

Den i 1977 indførte adgangsregulering ved de fleste af de videregående uddannelser omfatter også alle studier ved Københavns Universitet.

Nedenstående oversigt viser hvilke studier, der omfattes af de enkelte optagelsesområder, samt hvor mange studiepladser, der er tildelt hvert optagelsesområde:

	Pladser
Lægevidenskabelige studium	470
Naturvidenskabelige studier	775
Legemsøvelser, hovedfag	20
Teologiske studium	85
Humanistiske studier, excl. samfundsfag, pædagogik og psykologi	1000
Juridiske studium	470
Samfundsfag	50
Statsvidenskab	230
Sociologi, kultursociologi og antropologi	60
Psykologi og pædagogik	170

Pladserne på de enkelte optagelsesområder fordeles i tilfælde af flere ansøgere end pladser efter reglerne i »Bekendtgørelse om optagelse ved uddannelserne på Københavns, Aarhus og Odense Universiteter« af 12. maj 1977.

Efter disse regler praktiseredes adgangsbe-  
grænsning ved 9 af universitetets 10 optagel-  
sesområder, idet der her var flere ansøgere end  
studiepladser.

De 9 optagelsesområder, samt grænsekvoti-  
enterne i de enkelte optagelsesgrupper er an-  
ført nedenfor. I gruppe II er anført den laveste  
eksamenskvote, der med 18 mdrs.s er-  
hvervs erfaring gav adgang til optagelse.

	Gruppe I	Gruppe II
Lægevidenskab	8,8	7,5
Legemsøvelser	8,7	8,0
Teologi	7,6	—
Humaniora	8,1	6,8
Jura	8,3	7,4
Samfundsfag	9,0	8,1
Statsvidenskab	7,5	—
Sociologi m.v.	9,1	8,5
Psyk/Pæd.	4 points	...

Ved ansøgningsfristens udløb den 1. juli havde der endnu ikke meldt sig tilstrækkelig mange ansøgere til at udfylde optagelsestallet ved naturvidenskab. Gennem en 2. optagelsesrunde i august måned besattes samtlige 30 ledige pladser.

### Dispensater og udenlandske studerende

Dispensationsudvalget har fra 1. juli 1978 til ansøgningsfristens udløb den 15. marts 1979 behandlet ialt 380 dispensationsansøgninger: 55 bevilget, 244 betinget bevilget og 81 ikke bevilget. Det totale antal henvendelser viser en stigning på 63 ansøgninger i forhold til samme periode 1977-78. Flest ansøgninger (131) er modtaget til jura-studiet; desuden er der stor søgning til psykologi-pædagogik (67) og til humaniora (101).

I perioden 15. marts - 1. juli 1979 er der modtaget yderligere 145 ansøgninger.

### Optagelse september 1979.

Af de 250 forventede immatrikulationsansøgere indsendte 175 immatrikulationsskema. Kun

til to af optagelsesområderne (psykologi-pædagogik og antropologi-sociologi) var det ikke muligt at optage alle kvalificerede dispensater. Til psykologi-pædagogik optog man således 15 af 30 ansøgere i gruppe II, der totalt omfatter 34 optagelsespladser. Dette forhold har givet anledning til overvejelser i dispensationsudvalget om prioritering ved kommende optagelser. Der er allerede nu en ophobning af ikke optagne dispensater samtidig med at man må forvente, at en del af de ansøgere, der har fået tilsagn om dispensation under forudsætning af, at visse tillægsp prøver består, også vil søge optagelse.

### Udenlandske studerende

Pr. 1. september 1979 er der ialt optaget følgende udenlandske borgere på grundlag af en udenlandsk eksamen:

Nordiske lande	52
EF-lande	17
Øvrige Europarådslande	3
Andre lande (dispensation)	28

Til det lægevidenskabelige studium var der 27 ansøgere med godkendt tilknytning, hvoraf 22 blev optaget; den mest søgte optagelsesgruppe var humaniora.

For at sikre, at udenlandske studerende har det bedst mulige grundlag for at gennemføre et dansk universitetsstudium, har dispensationsudvalget i oktober 1979 vedtaget at stille generelt krav om Studieskolens Danskprøve 2, der omfatter både en skriftlig og mundtlig prøve, af samtlige udlændinge – på nær nordiske studerende – inden optagelse. Under gæstestudieordningen er der modtaget 67 udenlandske studerende der ønsker at studere ved universitetet i et eller to år som led i deres studier i hjemlandet. Af disse var flest tilknyttet Institut for nordisk filologi (17), men der har iøvrigt været gæstestuderende ved 20 institutter.

### Studievejledningen

Adgangsbegrænsningen til de videregående

uddannelser spiller en stadig stigende rolle i studievejledningens arbejde. Der er stadig mange potentielle studerende, der ikke er orienteret om adgangsbegrænsningsreglerne, fordi de har været væk fra uddannelsessystemet nogle år.

Reglerne for godkendelse af erhvervsarbejde giver også anledning til mange forespørgsler i studievejledningen. Hertil kommer, at med de stadig skærpede krav til kvotient ved adgangsgivende eksamen, også for optagelse med maksimum erhvervsarbejde, er det i mange tilfælde nødvendigt at drøfte eventuelle alternative uddannelsesønsker.

Dette sidste medfører, at mængden af spørgsmål om uddannelser uden for universitetet øges.

Studievejledningen har i august deltaget i et forsøg med vejledning af totalafviste fra den koordinerede tilmelding. Behovet for en sådan vejledning viste sig at være meget stort. Op mod 70% af dem, der fik tilbudt vejledning, henvendte sig.

Iøvrigt har studievejledningen som tidligere vejledt mange, der ønsker at blive optaget på universitetet uden adgangsgivende eksamen samt udenlandske studenter.

Ved vejledningen af de aktuelle studerende spiller de sociale forhold en meget stor rolle, især de studerendes stilling i forhold til bi-standsloven.

Som led i informationen af potentielle og aktuelle studerende, udarbejder studievejledningen fortsat skriftligt materiale. En stor del af dette udsendes til erhvervsvejledere, gymnasier, kurser m.v.

### Enkeltkurser

I forårs- og efterårssemestret 1979 har universitetet i alt modtaget 1255 tilmeldinger til enkeltkurser under tompladsordningen.

Kursusønskerne kunne imødekommes i de 1030 tilfælde, mens 225 tilmeldinger måtte afvises af pladsmæssige grunde.

Tompladsordningen udnytter tomme pladser i den almindelige universitetsundervisning. Universitetets forslag om at tilbyde enkeltkurser der er særligt tilrettelagt for personer udenfor universitetet, har ikke kunnet gennemføres i 1979.